

Askeri Tarih Bülteni'nin İçerik Analizi*

Content Analysis of Askeri Tarih Bülteni (Military History Bulletin)

Esra Ecem ŞAHİN** , Adem BAŞPINAR***

*Bu makale, Dr. Öğr. Üyesi Adem Başpınar danışmanlığında Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda hazırlanan "Türkiye'de Askeri Tarihe Yönelik Yaklaşımlar: Askeri Tarih Bülteni'nin İçerik Analizi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Doktora Öğrencisi, Milli Savunma Üniversitesi, Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, Askeri Sosyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

***Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Kırklareli, Türkiye

ORCID: E.E.Ş. 0000-0003-4068-8762;
A.B. 0000-0002-2125-1832

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Esra Ecem Şahin,
Milli Savunma Üniversitesi, Atatürk Stratejik
Araştırmalar Enstitüsü, Askeri Sosyoloji
Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
E-posta/E-mail: ecmsn95@gmail.com

Başvuru/Submitted: 15.06.2021

Revizyon Talebi/Revision Requested:
07.07.2021

Son Revizyon/Last Revision Received:
24.10.2021

Kabul/Accepted: 03.11.2021

Atıf/Citation: Şahin, Esra Ecem. Başpınar, Adem. "Askeri Tarih Bülteni'nin İçerik Analizi." *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları-Recent Period Turkish Studies* 40 (2021): 65-89. <https://doi.org/10.26650/YTA2021-952874>

ÖZ

Bu makalede *Askeri Tarih Bülteni*'nin içerik analizi yapılmıştır. Analiz birimi olarak; yazarların cinsiyet dağılımı, akademik veya askerî unvanları, kurumları; makale konularının ilgisi, türleri, dönemleri, bölgeleri gibi unsurlar kullanılmıştır. Daha önce bu kapsamda bir çalışma yapılmadığından bu makalenin alana önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Derginin 1976-2020 yılları arasında tüm sayılarına ulaşılmış, toplam 840 makale taranmıştır. Araştırma içerik analizi yönteminin frekans analizi tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli olan veriler makalelerin okunması ile elde edilmiştir. Sonuç olarak, derginin amaç ve kapsam ifadesinde yer alan "Türk askerî tarihi başta olmak üzere dünya askerî tarihinin bilimsel ölçüler içerisinde aydınlatılmasını ve yapılan akademik çalışmaların okuyucu ile buluşturulmasını amaçlamaktadır." açıklamasına uygun şekilde makalelerin konularının askerî tarih ile ilişkisi olup olmadığına dair kategorilendirme yapılmıştır. Buna uygun olarak makalelerin büyük bir çoğunluğunun; savaş, antlaşmalar, mübadele, uluslararası ilişkiler gibi askerî tarihin kapsamına giren konular olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Askeri Tarih Bülteni, Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi, İçerik Analizi, Askerî Tarih, Harp Tarihi

ABSTRACT

This article conducts a content analysis of *Askeri Tarih Bülteni (Military History Bulletin)* and employs the gender distribution, academic titles/military ranks, and institutions of the authors as units of analysis. Other elements, such as the relevance of topics, types, periods, and regions, of the articles were considered. The study intends to make a significant contribution to the field due to the lack of prior studies on the journal. All issues were accessed, and 840 articles were examined. Research was conducted using the frequency analysis technique of the content analysis method. The results led to a classification of whether the topics of the articles were related to military history in accordance with the statement of the journal's purpose and scope, that is, "It aims to illuminate the world military history, especially the Turkish military history in scientific terms and to bring together the academic studies with the readers."

Keywords: Askeri Tarih Bülteni (Military History Bulletin), Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi (Journal of Military History Studies), Content Analysis, Military History, History of War

Extended Abstract

To a large extent, the conveyor of academic military history and publishing in Turkey has been the Turkish Armed Forces (TAF). In this sense, TAF is the most significant institution that governs military history through its periodicals. Understanding the features presented by military history in Turkey is considered impossible without addressing the TAF itself and its publications. Within this framework, this article analyzes the *Askeri Tarih Bülteni (Military History Bulletin)*, which is the main periodical on academic military history in Turkey. Specifically, *Askeri Tarih Bülteni* is one of the most significant periodicals published by the General Staff of TAF for 44 years. As an academic actor in the field, the TAF warrants scholarly attention.

This study profiles the publications of *Askeri Tarih Bülteni* between 1976 and 2020 and conducts a procedure for content analysis adapted from various studies that employed this method. All issues of the journal published have been scanned. However, the journal is unavailable on any online database; as such, a computer-based word coding program cannot be used. Instead, the study created a *data collection and processing form*, where information on each publication was entered into the form.

Qualitative and quantitative analyses were then conducted. Frequency and percentage calculations were used for quantitative analyses, or, specifically, the bibliometric processes, whereas classifications, such as regional ones, were applied to qualitative analyses.

The study noted a lack of increase or decrease in the number of articles published per year. Therefore, the study was unable to reach conclusions or interpretations in terms of bibliometrics based on the number of articles published by the journal per year.

Out of 837 authors, females compose 12.19% ($n = 102$) of the sample, whereas the majority (87.81%) comprises male authors. Articles whose authors are institutions or are unspecified were excluded from analysis.

Moreover, we classified articles with respect to the historical period covered. The majority of manuscripts fall within the scope of the Modern Age (662 articles; 78.8%) followed by the New Age with 43 publications (5.1%).

Moreover, the articles were grouped according to geographical region. Accordingly, 475 (56.5%) of the publications covered the Anatolian region followed by the Balkans ($n = 65$; 7.6%) and Europe ($n = 57$; 6.6%). The least represented region is America with seven publications (0.8%).

According to topic, the majority of the publications are related to politics ($n = 538$; 64%) followed by institutions ($n = 142$; 15.2%), culture ($n = 127$; 15.2%), and international relations ($n = 91$; 10.0%).

Citations were then used to evaluate the issues. Citations were undetected in the Web of Science or Scopus indexes. For this reason, citations to the journal on Google Scholar were scanned. The study identified a total of 112 citations to the journal.

As a publication of the TAF, the majority of authors ($n = 107$; 12.8%) were members of the Turkish Armed Forces followed by members of Gazi University and the Turkish Military History Commission with 19 articles each.

Askeri Tarih Bülteni began its publication in 1976 and maintained this status by publishing two issues per year. In 2003, the journal became a peer-reviewed national journal, which consequently changed its name to *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* (*Journal of Military History Studies*). In 2017, the decision was made to publish one issue per year; since then, it continued to publish on an annual basis. The current study, which covers *Askeri Tarih Bülteni*, conducted content analysis by adapting the procedures used in previous studies to extract the publishing profiles of all articles published in the journal between 1976 and 2020.

The results indicated that the objective of *Askeri Tarih Bülteni* was to establish the general status of all articles in the archive for the current *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* and to obtain general information about the journal for scholars who intend to conduct studies on military history. In addition, detailed author information remains lacking, as observed in articles published in the journal in 2020. Thus, resolving this issue is considered to provide convenience for researchers and readers. Studies that employ content analysis in Turkey are lacking; moreover, resources on military history are insufficient. Thus, understanding and obtaining detailed information on this journal, which has written extensively on military history, will be an important resource for the two abovementioned fields and will provide substantial assistance for readers and individuals who want to follow it.

Giriş

İnsanlık tarihi, kısmen savaşların tarihidir. Bu nedenden ötürü askerî tarihe dair yaklaşımlar ve askerî tarih yazımı, genel tarih yaklaşımlarından pek ayrılmamıştır. Askerî tarihi tanımlarken yaşanan bu ayrışamama konusu, harbin siyasetten ayrı görülmemesi ve harbin, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesi¹ tanımlamasında da ortaya çıkar ve askerî tarih, siyasi tarihle iç içe ele alınır. Bu çerçevede askerî tarih; genel, ulusal ve de siyasi tarihten tamamen ayrı ve özgün bir disiplin olarak kabul edilmemiştir.²

Esasında askerî literatürde “harp tarihi” ifadesinin uzun bir geçmişi vardır. Harp kelimesi, toplumlarda görülen olağandışı durumları nitelendiren bir ifadedir. Olağandışı denilen tüm durumların incelenmesi hem askerî stratejiye ışık tutmuş hem de barış döneminde askerî eğitim, harekât planlaması ve teşkilatlanmayı desteklemiştir. Olağandışı dönemlerin merkezindeki esas olgu olan harbin olağan dönemlere uzanan biçimleri bulunmaktadır. Olağan dönemlerde askerî faaliyetlerin geleceğe yönelik planlamaları, devamlılığını sürdürmüştür. Bu çerçevede harp tarihi, savaşları ve askerî gücün kullanıldığı faaliyetleri kendisine çalışma nesnesi kılan bir tarih alt dalı olarak tanımlanmıştır. İlerleyen dönemde harp tarihi, askerî tarih adını almıştır.³ Türkçe tarih yazımında “askerî tarih” ve “harp tarihi” aynı kavramı tanımlamakta kullanılmıştır. 20. yüzyıldan itibaren harbin topyekûnleşmesi ve askerî örgütlerin toplumsal alanla girdiği karmaşık ilişki neticesinde askerî tarih yaygınlaşmıştır.⁴ Askerî tarih, harp tarihinin konusunu ve kapsamını genişletmiş; barışta veya seferde toplum, ordu, devlet ve siyaset kurumlarının iç içe geçişi (askerî eğitim, organizasyonlar, silahlar, lojistik, ordu-siyaset ilişkisi, askerî yayınlar; orduların sosyal, kültürel ekonomik faaliyetleri vb.) ekseninde bir düzleme oturmaya başlamıştır.⁵

Savaş artık cephede yürütülen eylemlerin ötesinde; siyasi, toplumsal ve psikolojik implikasyonları da ihtiva eden bir çerçeveye bürünmesiyle askerî tarihin çerçevesi de genişlemiştir. Bu gelişmelere koşut olarak askerî tarih, harp tarihi ve askerî sosyal tarih

1 Adem Başpınar, *Askerî Sosyoloji: Tarih ve Kaynaklar*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007, s. 34.

2 Ali Bilgin Varlık, “Askerî Tarih Felsefesinin Temel Sorunları”, *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4, 2013, s. 146-147.

3 Muzaffer Erendil, *Askerî Tarih ve Türklerde Askerî Tarih Çalışmaları*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1990, s. 7-8.

4 Yücel Aktar, “Askerî Tarihin Tanımı ve Metodolojisi”, *Birinci Askerî Tarih Semineri-Bildiriler*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1983, s. 2.

5 Muzaffer Erendil, *Askerî Tarih...*, s. 7-8; Gültekin Yıldız, “Bütüncül, Karşılaştırmalı ve Felsefî Bir Askerî Tarihe Doğru: Türkiye’de Askerî Tarih Araştırması ve Öğretiminin Geleceği Üzerine”, *Osmanlı Askerî Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni İmkânlar*, ed. Cevat Akşin, Gültekin Yıldız, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012, s. 5-6.

şeklinde ikiye ayrılmaya başlanmıştır. Savaşın nedeni, gelişim süreci ve sonuçları; askerî harekâtlarda uygulanan stratejiler harp tarihi içerisinde konumlanmış; bunlar dışındaki konular ise askerî sosyal tarih içerisinde yer almıştır.⁶ Tam da bu izlek üzerinden hareket eden Michael Howard, askerî tarih için şu şekilde kaideler oluşturmuştur:

a) Tarihçi geniş bir sahayı çalışarak savaşın gelişimini uzunca bir tarihsel dönemde incelemeli.

b) Derinlemesine çalışma yapmalı ve buna bağlı olarak yalnızca bir savaşı ele almalı; incelemesini yaparken yalnızca resmî tarihin yanında günlüklerden, tanıklıklardan, mektuplardan ve yaratıcı edebiyattan da yararlanarak bu derinlikli çalışmayla savaşın ne olduğunu ve içeriğini anlamlandırmalı.

c) Bağlamsal çalışma ve zafer ya da yenilginin temellerini bulmak için politik, ekonomik ve sosyal faktörleri de dâhil edilerek konular ele alınmalı.⁷

Howard'ın belirtmiş olduğu çerçeveden düşünülürse popüler, akademik ve profesyonel olmak üzere üç farklı (ama zaman zaman da kesişen) askerî tarih yazım biçiminin oluştuğu söylenebilir. Michael Roberts'in 1950'lerde ortaya koyduğu askerî devrim teziyle birlikte akademisyenlerin askerî tarihe ilgisi ve yönelimi artmıştır. Bahsi geçen askerî devrim tezi haricinde yeni askerî tarih ve ırkçılığın savaş üzerindeki etkilerini konu alan iki farklı eğilim de son 30 yılın akademik anlamdaki tarihçiliğine önemli oranda yön vermiştir.⁸

Türkiye'de akademik askerî tarihçilik, ilk kez 1916 yılında Çanakkale Savaşları sırasında, modern askerî tarih araştırmaları için kurumsal zemin sağlayan Prusya modeli eksenli Harp Tarihi Şubeleri üzerinden gündeme gelir. Başlangıçta ders materyali olmak üzere kullanılan çeviri eserlerle başlayan akademik harp tarihi çalışmaları, ilgili kurum açılıp yerleşene kadar sistematik hâle gelememiştir. Savaşın gidişatı ile bu kurumda da yavaşlama ve aksaklıklar görülmüştür.⁹ Mütareke dönemi ve sonrasında Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte yeniden canlandırılarak Genelkurmay'a bağlı hâle getirilmiştir. Bu dönemde Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak, gazilerden gözlem ve belgelere dayanarak

6 Levent Ünal, "Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askerî Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme", *Karadeniz Uluslararası Dergi*, S.40, 2018, s. 74.

7 Michael Howard, "The Use And Abuse of Military History", *The US Army War College Quarterly: Parameters*, C.11, 1981, s. 13-14.

8 Vural Başaran, "İhsan Hün'ün Askerî Tarih Adlı Eseri ve Askerî Tarih Yazımındaki Yeri", *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, S.18, 2019, s. 1502.

9 Ahmet Özcan, "Askerî Tarih, Tarihsel Gelişimi, Yazarlar ve Okurları Üzerine Bir Değerlendirme", *Türk Savaş Çalışması Dergisi*, C.1. S.1, 2020, s. 17.

yakın savaşların yazılmasını istemiş; tüm yazılanlar *Askerî Mecmua*'ya ek olarak gönderilmiştir. Görülen ilgi sonrası yalnızca yakın zamana ait savaşlar ele alınmayarak geçmiş dönemdeki savaşlar da yazılmıştır. Harp Tarihi Şubesi'nin kitap yayınlama çalışmaları, II. Dünya Savaşı sonrasında nükleer savaş öncesi tecrübenin bir önemini kalmadığı düşüncesiyle sekteye uğramıştır. Şube, farklı zamanlarda yapılan düzenlemelerle 1926'da "Harp Tarihi Dairesi", 1944'te "Harp Tarihi ve Coğrafya Encümeni", 1951'de ise yeniden "Harp Tarihi Dairesi" ismini almıştır. Bugün bulunmuş olduğu yere 1956'da taşınmış, 1978'de ise "Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı"na dönüştürülmüştür. 2011 yılında "Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı" adını almıştır. Çok sayıda dergi ve kitap yayınlamış ve yayınlamaya devam eden kurumun arşivi, T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'na devredilmiştir.¹⁰

Soğuk Savaş'la birlikte gündeme gelen ideolojik kampaşma, süper güçler arasında yaşanan gerilim; askerlerin hatıra, günlük vb. yazılar yazmasının önüne geçmiştir. Aynı dönemde Batı'da askerî tarih ilerlerken Türkiye'de gerileme yaşanmıştır.

Günümüzde askerî tarihe yönelik ilginin artmasında, askerî tarihin ayrı bir disiplin/alt disiplin olma çabasının yanında Balkan Savaşları, Çanakkale Zaferi, I. Dünya Savaşı, Millî Mücadele gibi tarihî olayların yüzüncü yıldönümlerinin etkisi de bulunmaktadır. Bunlar dışında ayrıca Milli Savunma Üniversitesi'nin kurulmasının, askerî okulların yeniden yapılanmasının da büyük katkısı olmuştur. Üniversitelerde de tarih bölümlerinin artışı, disiplinlerarası yaklaşımın yaygınlaşması, yayıncılıkta yaşanan gelişmeler ve popüler televizyon programları da askerî tarihe duyulan ilgiyi arttırmıştır. Yine de askerî tarih yazıcılığı ve araştırmaları ile ilgili birkaç makale ve kitapçık dışında ulusal literatür çok sınırlı kalmıştır.¹¹

Akademik askerî tarihin ve de yayıncılığın taşıyıcısı çok büyük oranda Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) olmuştur. Bu anlamda TSK, yayınladığı süreli yayınlarla askerî tarihi yönlendiren en önemli kurumdur. İlk askerî tarih dergisi sayılabilecek *Ceride-i Askerîye*¹² (1863) başta olmak üzere *Ceride-i Tıbbiye-i Askerîyye* (1871), *Harp Mecmuası* (1915), *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi* (1952), *Stratejik Etütler Enstitüsü Bülteni* (1967), *Askerî Tarih Bülteni* (1976) gibi başat dergiler göz ardı edilirse Türkçe askerî tarih literatürü çok eksik kalacaktır. Bu çerçevede akademik askerî tarih bakımından da *Askerî Tarih Bülteni*¹³ alanın en önemli süreli yayını olmuştur. Gerek TSK'nın

10 Levent Ünal, "Türk Harp Tarihi...", s. 75.

11 Gültekin Yıldız, "Bütüncül, Karşılaştırmalı...", s. 5-6.

12 Günümüzde *Silahlı Kuvvetler Dergisi* adıyla yayımlanmaktadır.

13 Günümüzde *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* adıyla yayımlanmaktadır.

kendisi gerekse de yayınları ele alınmadan Türkiye’de askerî tarihin gösterdiği özelliklerin anlaşılmasının mümkün olmadığı görülmektedir.

Bu makale, Türkiye’de akademik askerî tarihin temel süreli yayını olma özelliği gösteren *Askerî Tarih Bülteni*’ni konu edinmiştir. *Askerî Tarih Bülteni*, Genelkurmay’ın 44 yıl boyunca yayınladığı en önemli süreli yayınlardan birisidir. 1976’dan itibaren *Askerî Tarih Dergisi* adıyla yılda iki kere yayımlanmaya başlayan dergi, 2 yıl boyunca toplamda 4 sayı yayımlandıktan sonra isim değiştirerek *Askerî Tarih Bülteni* adını almıştır. *Askerî Tarih Bülteni*, 1978 yılında yayımlanan 5. sayısından 53. sayısının yayımlandığı 2002 tarihine kadar aralıksız yayın yapmıştır. 2003 yılından itibaren ise dergi ulusal ve hakemli dergiye dönüşmüştür. Bu süreçte ismi de değişerek *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* olmuştur. Bu yıldan itibaren yılda iki kere çıkmaya devam ederek 2017 yılına kadar aynı yayın periyodunda çıkmıştır. 2017 yılından itibaren dergi yılda bir yayın periyoduna geçiş yapmış ve günümüzde de aynı şekilde yayımlanmaya devam etmektedir. Başlangıçtan günümüze gelen süreçte olduğu gibi *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* de askerî tarih alanındaki olay ve konuları bilimsel bir bakış açısıyla ele alan akademik çalışmalara yer vermeyi hedef edinmiştir.

TSK’nın yayınladığı *Ceride-i Askerîye*¹⁴, *Ceride-i Tıbbiye-i Askerîye*¹⁵ ve *Harp Mecmuası*¹⁶ üzerine çeşitli incelemeler yapıldığını literatürden takip edebiliyoruz; buna mukabil literatürde *Askerî Tarih Bülteni* üzerine yapılmış çok az sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Bu makale, Türkiye’de akademik askerî tarihin başat yayını olan dergiyi ele alarak askerî tarih literatürüne önemli bir katkı sunmayı hedeflemiştir.

Yöntem

Çalışma için içerik analizi yöntemi seçilmiş ve nedenleri bu bölüm içerisinde açıklanmıştır. İçerik analizi, “metinden geçerli çıkarımlar yapmak için bir dizi prosedür kullanılan bir araştırma yöntemi” olarak tanımlanmıştır.¹⁷ Krippendorff, içerik analizini “metinlerden (veya başka herhangi bir anlamlı şeyden) bağlamlarına uygun şekilde kullanılmak üzere tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapılabilir bir araştırma tekniği”

14 Ayten Can Tunalı, “Ceride-i Askerîye’nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.24. S.17, 2005, s. 10.

15 Hakan Bacanlı-Efdal As, *Ceride-i Tıbbiye-i Askerîye’den Gülhane Tıp Dergisi’ne (1872-2017)*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 2018.

16 Betül Kavalcı, *Savaşta Propaganda: Harp Mecmuası Örneği*, İstanbul, Milli Savunma Üniversitesi, ATASAREN, Yüksek Lisans Tezi, 2021, s. 78.

17 Robert Weber, *Basic Content Analysis*, Newbury Park, CA, Sage Publications, 1990, s. 5.

olarak tanımlamıştır.¹⁸ Ayrıca çıkarımları desteklemek için bir fenomenin daha derin bir şekilde kavranmasını sağlamak da içerik analizine atfedilmiştir.

Bu çalışma, *Askeri Tarih Bülteni*'nin 1976-2020 yılları arasındaki yayınlarının profilini çıkarmaktadır. *Askeri Tarih Bülteni*, daha önce bu şekilde bir incelemeye tabi tutulmamıştır. Bir süreli yayının periyodik dönemlerini ele almak, dönemsel ilgileri yakalamayı ve mümkünse bir akademik/tarihsel yönelimi takip etmeyi mümkün kılabilir.

Bu çalışmada çeşitli içerik analizi çalışmalarından¹⁹ uyarlanmış bir içerik analizi prosedürü temel alınmıştır. Bu içerik analizi prosedürlerinde yazar dağılımları, atıf metrikleri, kurumsal dağılımlar mevcut bilgi birikimine katkıları nispetince sınıflandırılır. Aşağıda belirtilen kategorilerde sınıflamalar yapılmıştır:

- Yazar dağılımları
- Yazarların akademik ve askerî unvanları
- Yazarların kurumları
- Anahtar kelimeler
- Yayın türü
- Yayının kapsadığı bölgeler
- Yayının konusu
- Yayının tarihsel dönemi
- Yayının derginin amaç ve kapsamı ile ilgisi
- Google Scholar atıf sayıları

18 Rongbin Wu, *Feedback In Distance Education: A Content Analysis Of Distance Education: An International Journal, 1980-2013*, Virginia Polytechnic Institute and State University Curriculum and Instruction, Virginia, 2014, s. 18.

19 Ken W. Mcclary-Pamela A. Weaver, "Academic Contributors: An Analysis Of Academic Contributors To Four Major Hospitality Journals", *Ohio Hospitality Journal*, 1989, s. 7; Ken W. Mcclary-Pamela A. Weaver-Angela Farrar, "Academic contribution to four major hospitality journals revisited", *Hospitality and Tourism Research Educator*, C.2, S.3 1990, s. 31; Pauline J. Sheldon, "Journal Usage in Tourism: Perceptions of Publishing Faculty", *Journal of Tourism Studies*, S. 1, 1990, s. 43; Denney G. Rutherford-William Samenfink, "Most Frequent Contributors to the Hospitality Literature: A Ten-Year Update", *Journal of Hospitality and Tourism Education*, C.14, S.3, 1992, s. 6; Raymond S. Schmidgall-Robert H. Woods, "Rating the Influence Scholars Have on Their Field: A Citation Analysis of Hospitality Management Education 1989-1996", *Journal of Hospitality and Tourism Education*, C.4, S.9, 1997, s. 75; Denney G. Rutherford-William Samenfink, "Most frequent contributors to the hospitality literature: A ten year update", *Journal of Hospitality and Tourism Education*, C.14, S.3, 2002, s. 7; Giri Jogaratnam-Ken W. Mcclary-Miguela M. Mena-Joanne Jung-Eun Yoo, "An Analysis of Hospitality and Tourism Research: Institution Contributions", *Journal of Hospitality& Tourism Research*, C.29, S.3, 2005, s. 360; Giri Jogaratnam-Kaye Chon-Ken W. Mcclary-Miguela M. Mena-Joanne Jung-Eun Yoo, "An Analysis of Institutional Contributors to Three Major Academic Tourism Journals: 1992-2001", *Tourism Management*, C.26, S.5, 2005, s. 643.

Askeri Tarih Bülteni'nin içerik analizi çalışması için derginin 1976-2020 yılları arasındaki bütün sayıları taranmıştır. Dergi online bir veri tabanında taranmadığından bilgisayar temelli bir kelime kodlama programı kullanılamamıştır. Bunun yerine bir veri işleme/toplama formu oluşturularak her bir yayının bilgisi bu forma elle girilmiştir. Bu formda da yukarıda belirtilen başlıklarda mümkün olduğunca veriler toplanmaya çalışılmıştır. Örneğin derginin 1990'lara kadar olan sayılarında anahtar kelime kullanımı bulunmamaktadır. Bu gibi eksik bilgiler tarafımızca APA Yazım Kılavuzu'ndaki anahtar kelime oluşturma ilkelerince oluşturulmuştur.

Yayın Seçme Prosedürü

İçerik analizi, gerçek içerik ve temalar üzerine düşünmek için kullanılan bir araştırma yöntemidir. Derginin bütün sayılarına erişim sağlandıktan sonra yapılan incelemede, yayınların bir kategoriye ayrılmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple yayının hangi kategoriye dâhil edileceği hususunda yaygın, cari akademik yazım türleri kategorileri kullanılmıştır. Dergi, araştırma makalesi (research article) kategorisine girecek bir yayın içermektedir. Bu sebeple "makale" kategorisi; teorik, tarihsel, deskriptif yayınları içermektedir. Dergi belirtilen şekilde bir araştırma makalesi içermediğinden, araştırma yöntemlerine dair bir analiz de maalesef yapılamamıştır. Dergide; makale (707) dışında çeviri makale (48), konferans/sempozyum bildirisi (35), derleme (8), kitap değerlendirmesi ve tanıtımı (8), anı/biyografi/hatırat (7), ATESE arşivi belgesi (4) ve herhangi bir kapsama girmeyen "diğer" (22) seçenekleri belirlenmiştir.

Toplamda 840 adet yayın ortaya çıkmıştır. İçerik analizi çalışmalarında genel olarak; özel sayılar, editoryal metinler, yorumlar, cevabi yazılar, kitap değerlendirmeleri kapsam dışında tutulur.²⁰ *Askeri Tarih Bülteni*, editoryal metin, yorum ve cevabi yazı kapsamında içerikler barındırmamaktadır. Özel sayı, kitap analizi gibi türler ise Türkiye akademik süreli yayıncılık alanında uluslararası alandan farklı bir mahiyet taşıdığından dâhil edilmiştir.

20 Markie L. C. Blumer-Mary S Green-Sarah J Knowles-April Williams, "Shedding Light on Thirteen Years of Darkness: Content Analysis of Articles Pertaining to Transgender Issues in Marriage/Couple and Family Therapy Journals", *Journal of Marital and Family Therapy*, C.38, 2012, s. 247; Walter C. Jr. Buboltz-Matthew Miller-David J. Williams, "Content Analysis of Research in The Journal of Counseling Psychology (1973-1998)", *Journal of Counseling Psychology*, C.46, S.4, 1999, s. 500; Erica E. Hartwell-Julianne M. Serovich-Erika L. Gafsky-Zachary Y. Kerr, "Coming Out of the Dark: Content Analysis of Articles Pertaining to Gay, Lesbian, and Bisexual Issues in Couple and Family Therapy Journals", *Journal of Marriage and Family Therapy*, C.38, 2012, s. 240.

Kodlama Prosedürü

Bu içerik analizinin odak noktası, yayın ayrıntıları (örneğin örneklem seçimi) ile kavramsal ve metodolojik ayrıntıların özelliklerini tanımlamaktır. Bunu yapmak için bu çalışmanın yazarları, analiz için özel olarak geliştirilen ve önceki içerik analizlerinde kullanılan prosedürlere dayanan kategorileri kullanarak her yayının nasıl kodlanacağını kararlaştırmıştır.²¹ İki kişi arasında uzlaşma sağlamak için rastgele seçilen 10 yayını iki kişi tarafından birlikte kodlanmıştır. Bundan sonra sorumlu yazar çalışmanın geri kalan yayınlarını kodlamıştır. Belirsiz durumlarda makale yazarları tartışarak ortak karar vermişlerdir. Ayrıca tutarlılık çerçevesinde ikinci yazar, yayınların %5'ini rastgele seçim kontrol etmiştir.

Yayınların analizine yardımcı olması için hem niteliksel hem de niceliksel analizler yapılmaya çalışılmıştır. Frekans ve yüzde hesaplamaları niceliksel, daha doğru bir ifadeyle bibliyometrik işlemlerde; örneğin bölgesel tasnif, niteliksel analizlerde kullanılmıştır.

Bulgular

Askeri Tarih Bülteni'nin 1976-2020 arasındaki sayılarını analiz edilmiştir. Bulgular kısmında çalışmanın sonuçlarının niceliksel/bibliyometrik verilerini içermektedir. Bu analizlerde genel olarak frekans ve yüzde değerlerini içeren tablolar ile frekansları ve yüzde değerlerini içeren grafikler kullanılmıştır.

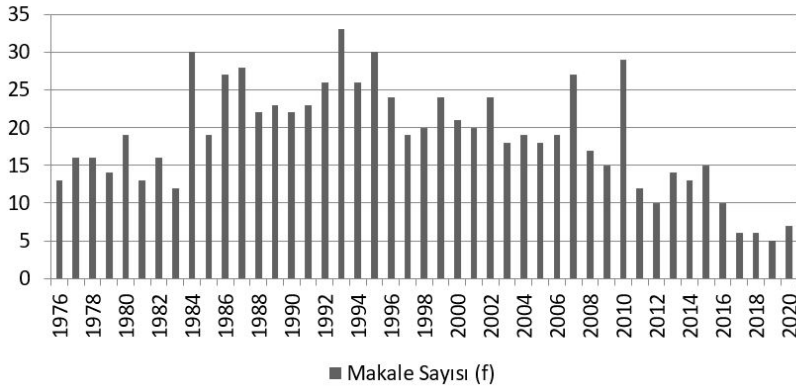
Yıllara Göre Makale ve Sayfa Sayısı

1976 yılından başlayarak 2020 yılına kadar yayımlanan makale sayılarının yer aldığı Şekil 1'de görüldüğü üzere yıllara göre yayımlanan makale sayısında bir örüntü olarak artış ya da azalış görülmemektedir. Yıllara göre yayımlanan makale sayılarında bir dalgalanma görülmektedir. 1976'da yılda bir yayınlanan dergide 13 makale yer alırken; 1984 yılında bu sayı 30 olmuştur. Dergi 2011 yılında ise 12 makale ile yayımlanmaya devam etmiştir. Şekil 1'den takip edileceği üzere 2015 yılı itibarıyla makale sayılarında düzenli olarak bir azalma görülmüştür. Makale sayılarında görülmekte olan azalmanın sebebi, 2017 yılından itibaren derginin yayın frekansının yılda iki sayıdan bir sayıya indirilmesi olmuştur. 2016 yılında yaşanan 15 Temmuz darbe girişimi neticesinde derginin yayımlanması gecikmiş ve gerek sayı adedinde gerekse de sayı başına düşen yayınlarda azalmalar yaşanmıştır.

21 Wanda M. Clark-Julianne M. Serovich, "Twenty Years and Still in the Dark? Content Analysis of Articles Pertaining to Gay, Lesbian, and Bisexual Issues in Marriage and Family Therapy", *Journal of Marital and Family Therapy*, C.23, S.3, 1997, s. 254; Kyle Zrenchik-Shonda M. Craft, "The state of GLBT family research: An opportunity to critically reflect", *Journal of GLBT Family Studies*, S.12, 2015, s. 140.

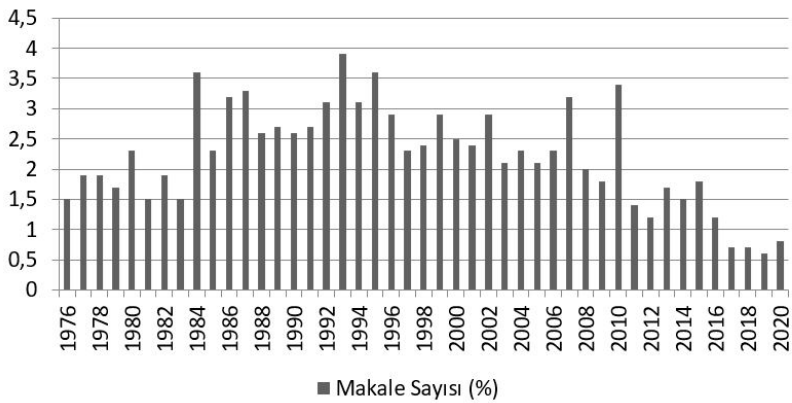
Yıl içerisinde toplam 25 adet in üzerinde yazının yer aldığı yıllar sırasıyla şöyledir: 1993 (33), 1984 (30), 1995 (30), 2010 (29), 1987 (28), 1986 (27), 2007 (27) ve 1992 (26). Yılda toplam 10'un altında yazının yer aldığı yıllarda yukarıda gerekçesi açıklanmış üzere 2020 (7), 2018 (6), 2017 (6) ve 2019 (5) yıllarındaki sayılardır. Bibliyometrik olarak derginin yıllara göre yayınladığı makale sayıları üzerinden bir sonuca/yoruma ulaşmak mümkün olmamıştır.

Makale Sayısı (f)

Şekil 1: Yıllara göre makale sayılarının frekansı

Makale Sayısı (%)

Şekil 2: Yıllara göre makale sayılarının yüzdesi

Yazarların Cinsiyet Dağılımları

Dergide yayımlanan yazıların yazarları cinsiyetleri bakımından da kodlanmıştır. İsmi her iki cinsiyete de uygun olabileceği durumlarda ayrıca bir araştırma süreci yürütülerek yazarın cinsiyeti tahmin edilmeye çalışılmıştır. Tablo 1’de görüleceği üzere sadece 102 (%12,19) yazar kadın iken erkek yazarlar 735 (%87,81) ile büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Yazarı kurum olan yazılar ve yazarı belirtilmeyen yazılar analizin dışında tutulmuştur.

Cinsiyet	Kadın		Erkek	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
	102	12,19	735	87,81

Tablo 1: Cinsiyete Göre Yazarların Dağılımı

Yazarların kurumsal dağılımında da görüleceği üzere Türk Silahlı Kuvvetleri personeli olan yazar sayısı fazladır. TSK içerisindeki erkek-kadın personel oranı yanında dergide yazarlarının askerî rütbeleri de göz önüne alınınca, bu rütbeler düzeyinde kadın personelin zaten az olmasından kaynaklı olarak erkekler lehine bir yazar dağılımının oluşması beklenen bir durumdur.

Makalelerin Türüne Göre Dağılım

Askeri Tarih Bülteni ile *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi*’nde 1976-2020 yılları aralığında toplam 834 yayın (eser, çalışma) yer almıştır. Bu yayınların büyük bir çoğunluğu (707 adet; %84,1) makale türündeyken 48 (%5,7) adeti çeviri makaledir. 35 adet (%4,3) konferans bildirisi yanında 22 (%2,5) adet de diğer (beyanname, ek, not, derleme vb.) kategorisinde yayın vardır. Tablo 2’de bakıldığında en az yer verilen türlerin ise 7 (%0,8) ile anı, biyografî, hatırat ve son olarak 4 (%0,5) ile ATESE arşivinden belgeler olduğu görülmektedir.

Makale Türü	Frekans	Yüzde
Makale	707	84,1
Çeviri Makale	48	5,7
Konferans Bildirisi	35	4,3
Diğer	22	2,5
Derleme	8	1
Kitap Değerlendirmesi ve Tanıtımı	8	1
Anı, Biyografî, Hatırat	7	0,8
ATESE Arşivinden Belge	4	0,5

Tablo 2: Yayın Türüne göre Frekans ve Yüzdeler

Standart akademik süreli yayınlarda yayının türü editoryal olarak tespit edilir ve yayının bilgisi içerisinde bu bilgi yer alır. *Askeri Tarih Bülteni*'nde bugüne kadar bu şekilde bir tasnif yer almamıştır. Burada sunulan kategorilendirme, yazarın tasnifini içermektedir. Bibliyometrik analizlerin ve içerik analizi çalışmalarının aslında en önemli birimini yayının yöntemine dair analizler oluşturur. *Askeri Tarih Bülteni*, bugüne kadar bilinen anlamıyla araştırma yöntemine dayalı olarak hazırlanmış bir yayın içermemektedir. Başka bir deyişle niceliksel ya da niteliksel bir saha/veri bilgisine dayalı olarak hazırlanmış bir çalışma yayınlamamıştır. Bu çalışmanın diğer içerik analizi çalışmaları ile mukayese edildiğinde en önemli dezavantajı da yöntem analizi içermemesidir.

Makalelerin Dönemlendirilmesi

Dergide yayımlanan yazılar, yayının içerdiği/kapsadığı tarih dönemlerine göre de tasnif edilmiştir. Tablo 3'e göre yazıların büyük çoğunluğu 662 (%78,8) adet ile Yakın Çağ kapsamındadır. Bunu müteakip 43 (%5,1) yayın ile Yeni Çağ gelmektedir. Askerî tarih alanının Yakın Çağ ile daha çok örtüşmesi normaldir; çünkü Yakın Çağ'ın başlatıldığı Fransız İhtilali, aynı zamanda modern ordu örgütlenmesinin de başlangıcı kabul edilmektedir. Bazı yayınların ise yoğunluğunun tek bir dönemi aşması durumunda birden fazla dönemi teşmil edecek şekilde kodlanmıştır. Bu çerçevede 24 (%2,9) adet yayın "Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ"ı, 11 (%1,3) adet yayın "Eski Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ"ı bir arada ele almamaktadır. 32 (%3,8) yayın ise yayının içeriği itibarıyla bir dönem içeriği sunmamakta; genel askerî bilgiler ya da kültürel bilgiler içermektedir.

Çağ	Frekans	Yüzde (%)
Eski Çağ	16	1,9
Eski Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ	11	1,3
Orta Çağ	18	2,1
Orta Çağ ve Yeni Çağ	9	1,1
Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ	24	2,9
Yakın Çağ	662	78,8
Yeni Çağ	43	5,1
Yeni Çağ ve Yakın Çağ	25	3,0
Diğer	32	3,8

Tablo 3: Yayının Kapsadığı Tarih Dönemi/Çağı

Yayınlara tarihsel dönemlere göre sınıflandırılmasında da yazarın görüşleri belirleyici olmuştur. Tarihin dönemlere ayrılmasına dair tartışmaların²² farkında olarak tarih

22 Necmettin Alkan, "Tarihin Çağlara Ayrılması Kime Göre ve Nasıl Olmalı?", *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara, 2012, s. 175.

bölümlerinde genel kabul gören ana bilim dalı esasına göre kategorilendirme yapmak en makul çözüm olarak görünmüştür. Kategorilendirmede en çok zorluk yaşanan durum, bir yayının birkaç çağı birden kapsaması olmuştur. Bu gibi durumlarda sınıflama ortaya çıkarabilmek için yayının yoğunlaştığı çağ merkeze alınmaya çalışılmıştır. Bunun mümkün olmadığı durumlarda ise yayının yoğunlaştığı birden fazla çağ birlikte bir kategori oluşturacak şekilde tasnif yoluna gidilmiştir.

Makale Konularının Coğrafi Dağılımı

Dergide yer alan yayınlar yayının içerdiği coğrafi bölgelere göre de tasnif edilmiştir. Buna göre yayınların 475'inin (%56,5) Anadolu bölgesini kapsadığı görülmüştür (bk. Tablo 4). Bunu müteakip 65 (7,6) yayın ile Balkanlar, sonrasında 57 (6,6) yayın ile Avrupa gelmektedir. En az temsil edilen bölge ise 7 (0,8) yayın ile Amerika olmuştur. Diğer kategorisi 102 (%12,1) adet ile ikinci sırada gelmektedir ama bu yayınların bir coğrafi bölge tasnifine girmediğini belirtmek gerekir. Dolayısıyla diğer kategorisi değerlendirme dışında tutulmuştur.

Bölgeler	Frekans	Yüzde (%)
Afrika	8	0,9
Amerika	7	0,8
Anadolu	475	56,5
Asya	19	2,3
Avrupa	57	6,6
Balkanlar	65	7,6
Doğu Avrupa	30	3,5
Kafkasya	26	3,0
Orta Doğu	50	5,8
Diğer	102	12,1

Tablo 4: Yayının Kapsadığı Coğrafya

Kategorilendirmede zorlayan faktörler, bu kategoride de görülmüştür. Bir coğrafi bölgeyi aşan ya da kapsamı itibarıyla farklı coğrafi bölgeleri içine alan yayınlar, ağırlıklarına göre bir coğrafi bölgeye dâhil edilmiştir. Bu kategorilendirme yapılırken karar verilemeyen durumlarda Genel Türk Tarihi alanından iki akademisyenin görüşlerine başvurulmuştur. Dergi yazarlarının büyük kısmının Türkiye'den olmasından kaynaklı olarak Anadolu coğrafyasının yoğunluklu bir şekilde ele alındığı görüşüne ulaşılmıştır.

Yayınlarmın Konularının Dağılımı

Dergi yayınları bir de konusuna göre kategorize edilmiştir. Bu kategoriler de yazar tarafından oluşturulmuştur. Örneğin bir kişiyi biyografik olarak ya da bir yönüyle ele

alan yazılar “kişi”, bir kurumu ele alan yazılar “kurum” şeklinde tasnif edilmiştir. Bunların yanında “kültürel”, “siyasi” ve “uluslararası” olarak toplam beş kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilendirmeye göre en çok yayın 538 (%64,0) adet ile “siyasi” kategorisinden gelmiştir. Bunu müteakip 142 (%16,7) adet “kurum”, 127 (%15,2) adet “kültürel”, 91 (%10,9) adet de “uluslararası” kategorisine denk gelecek yayın tespit edilmiştir. 90 (%10,6) adet ile en az yer bulan kategori “kişi” olmuştur. “Kişi” kategorisinde genellikle komutanlara veya devlet adamlarına yönelik yazılar yer almıştır.

Konular	Frekans	Yüzde (%)
Kişi	90	10,6
Kurum	142	16,7
Kültürel	127	15,2
Siyasi	538	64,0
Uluslararası İlişkiler	91	10,9

Tablo 5: Yayının Konusuna Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

Dergide yayımlanan makaleler konusuna göre kategorize edilirken çok fazla dala ayrılmaması için genel bir kategorilendirmeye uyulmuştur. Konu olarak “siyasi” içerisinde tasnifi yapılmış olan makaleler incelendiğinde farklı içerikleri sahip olduğu görülmüş fakat genel anlamda bu kategoride yer alabileceği kararlaştırılmıştır. Siyasi kategorisi içerisinde ülkeler içerisinde yaşanan iç savaşlar, mübadeleler sırasında yaşanan çekişmeler, savaşlar sırasında siyasilerin tutumu ve uyguladıkları taktikler, devletlerin siyasi ve ekonomik gücü gibi başlıklar yer almaktadır.

Yazarların Akademik Unvanlarının Dağılımı

Dergide yazısı yer alan yazarların unvanları, akademik ve askerî olmak üzere iki kategoride ele alınmıştır. 183 (%42,52) kişi Dr., 114 (%26,49) kişi Dr. Öğr. Üyesi, 58 (%14,6) kişi Prof. Dr., 56 (%13,02) kişi Doç. Dr., 21 (%4,88) kişi Arş. Gör. unvanı ile yazarlık yapmıştır. Akademik unvanlar bakımından en az yer bulanların ise 12 (%2,79) kişi ile Öğr. Gör. ve 5 (%1,16) kişi ile yüksek lisans/doktora öğrencileri olduğu tespit edilmiştir (bk. Tablo 6).

Akademik Unvan	Frekans	Yüzde (%)
Prof. Dr.	58	14,16
Doç. Dr.	56	13,02
Dr. Öğr. Üyesi (Yrd. Doç. Dr.)	114	26,49
Dr.	183	42,52
Öğr. Gör.	12	2,79
Arş. Gör.	21	4,88
Yüksek Lisans/Doktora Öğrencisi	5	1,16

Tablo 6: Yazarların Akademik Unvanına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yazarların yaklaşık %87'si akademik hayatın ilk basamakları sayılabilecek unvan düzeyinde bulunan kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu durum derginin genç bir yazar kitlesinden büyük oranda yazı aldığını göstermektedir. Ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu yazar grubunun da genelde Dr. kategorisinde oldukları düşünülünce dergideki Dr. çoğunluğu anlaşılmaktadır.

Yazarların Askerî Unvanlarının Dağılımı

Tablo 7'de dergi yazarlarının askerî unvanları sunulmuştur. Buna göre dergide en fazla yayın ile temsil edilen askerî unvan 111 (%42,2) kişi ile albaylar olmuştur. Bunun dışında 46 (%17,49) tuğgeneral, 32 (%12,17) tümgeneral, 24 (%9,13) korgeneral dergide yazarlık yapmıştır. En az sayıda yayınlara yer alan askerî unvana sahip yazarlar ise 2 (%0,76) ile teğmen ve 1 (%0,38) yayın ile tuğamiral olmuştur.

Askerî Unvan	Frekans	Yüzde (%)
Korgeneral	24	9,13
Tümgeneral	32	12,17
Tuğgeneral	46	17,49
Tuğamiral	1	0,38
Albay	111	42,2
Binbaşı	11	4,18
Teğmen	2	0,76

Tablo 7: Yazarın Askerî Rütbesine Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

Askerî unvana sahip yazarların yaklaşık %39'u generaldir. Geriye kalan %61'lik kesim ise generallik altı rütbelerdeki askerî personelden oluşmaktadır. Askerî unvan sahibi yazar sayısı ise 227'dir.

Makalelerin Derginin Amaç ve Kapsamına Uygunlukları

Dergi, amaç ve kapsamını “Türk askerî tarihi başta olmak üzere dünya askerî tarihinin bilimsel ölçüler içerisinde aydınlatılmasını ve yapılan akademik çalışmaların okuyucu ile buluşturulmasını amaçlamak” şeklinde ortaya koymuştur. Buna uygun olarak yazılar bu amaç ve kapsama uygunluk bakımından değerlendirilmiştir. Askerî tarih ile ilişkisi kurulamayan yazılar amaç ve kapsam dışında değerlendirilmiştir. Yazıların büyük bir çoğunluğu; savaş, antlaşma, mübadele, uluslararası ilişkiler gibi askerî tarihin kapsamına giren konulardan oluşmuştur. Bu kapsamda 774 (%92,1) yazının derginin amaç-kapsam ifadesi ile ilgi kurulabilirken 66 (%7,8) yazının içerdiği konuların ilgisi kurulamamıştır.

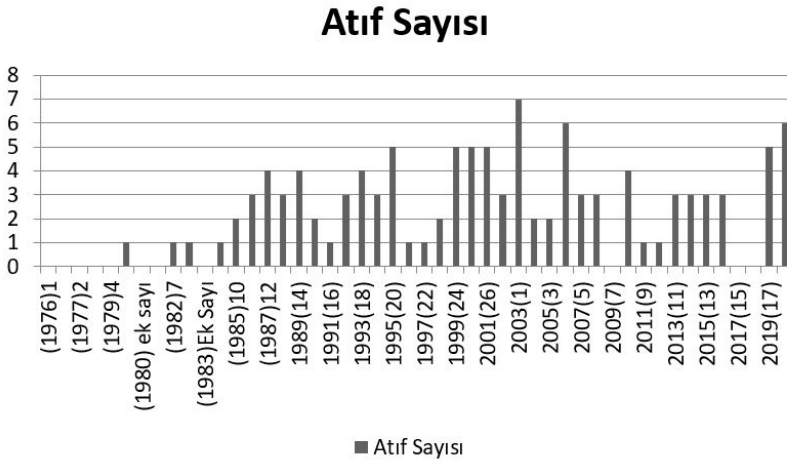
Konu İlgisi	Frekans	Yüzde (%)
Yok	66	7,8
Var	774	92,1

Tablo 8: Yayının Derginin Amaç ve Kapsamına Uygunluğu

Akademik yayıncılık bakımından %7,8'lik oranda kapsam dışı yayın yapmak esasında yüksek bir orandır. Normal bir değerlendirmede kapsama uygun olmayan çalışmaların editöryal olarak değerlendirmeye alınmaması ve geri çevrilmesi beklenir. Bunun ortaya çıkmış olmasının derginin değerlendirme süreçlerini tam anlamıyla oluşturmamış ve düzenleyememiş olması, editöryal ekibinin belirsiz olması gibi unsurlarla birlikte değerlendirmesi gerekir. Bunun dışında makalelerin büyük kısmının amaca ve kapsama uygun şekilde görünmesinin nedenlerinden birisinin de derginin amaç-kapsam ifadesinin oldukça geniş olması gösterilebilir.

Dergi Sayılarının Aldığı Atıflar

Derginin 1976-2020 yılları arasındaki sayıları atıf almaları bakımından değerlendirilmiştir. WoS ve Scopus indekslerinde dergiye yapılmış bir atıf tespit edilememiştir. Bundan dolayı derginin “Google Scholar” atıfları taranmıştır. Dergiye toplamda 112 atıf yapıldığı tespit edilmiştir (bkz. Şekil 3).

Şekil 3: Dergi Sayılarının Yıllara Göre Aldığı Google Scholar Atıfları

1976 yılından beridir yayımlanan bir dergi için toplam 112 atıf oldukça azdır. Dergideki makale kategorisine giren yayınlara bakılarak bir atıf analizi yapıldığında,

makale başına düşen atıf değeri yaklaşık 0,16'dır. Derginin atıf üretmemiş olmasının en önemli sebepleri olarak dergiye elektronik ortamlarda ulaşılamaması, derginin herhangi bir indeks ve veri tabanı tarafından taranmaması, sınırlı bir kapsam alanında yayın yapması gösterilebilir.

Yazarların Kurumların Dağılımı

Askerî Tarih Bülteni ve değişen adıyla *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi*'nde yer alan makalelerin yazarlarının bulunduğu kurumları da analiz edilmiştir. Yapılan kategorilendirmede yazarların büyük çoğunluğunun (107 kişi; %12,8) Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olduğu görülmüştür. Derginin Genelkurmay ATASE tarafından yayımlanıyor olması bu durumu açıklayabilir. Türk Silahlı Kuvvetleri'ni 19'ar yazı ile Gazi Üniversitesi ve Türk Askerî Tarih Komisyonu takip etmektedir. Dergiye yurtdışından gelen yazıların genellikle ilgili ülkenin askerî tarih komisyonu bir mensubu olduğu görülmektedir. ABD Askerî Tarih Komisyonu, Fransız Askerî Tarih Komisyonu ve İsveç Askerî Tarih Komisyonu mensubu üçer yazı dergide yer almıştır.

Derginin belli bir dönemine kadar yazarlara dair neredeyse hiçbir bilgi yer almamıştır. Buna göre 462 (%54,9) yazarın kurumlarını tespit etmek mümkün olmamıştır.

Dergide 1976-2020 yılları arasında toplamda 189 farklı yazar yer almıştır. Toplam 840 yazının yer aldığı düşünülünce yazar başına yaklaşık 4,5 adet yazı düştüğü görülmektedir. Buna göre derginin yazarlarının çok çeşitlenmediği anlaşılmaktadır. Yazarların 123'ü 2-5 arası, 45'i 1, 21'i 5 ve üzeri sayıda yazı yayınlamıştır. Buna göre dergide yazar olarak yer alanların büyük çoğunluğunun en az 2 ve üzeri yazı yayınladığı görülmektedir.

Genelkurmay'ın bulunduğu Ankara ve çevresindeki illerden üniversitelerin daha fazla sayıda yayın yaptığı görülmektedir: Gazi Üniversitesi (19), Ankara Üniversitesi (13), Selçuk Üniversitesi (9), Dumlupınar Üniversitesi (8), Hacettepe Üniversitesi (8), Kırıkkale Üniversitesi (8), Erciyes Üniversitesi (7). Askerî kurumların sosyal bilimlerle geliştirdiği karşılıklı ilişkide askerî kurumun, bulunduğu şehirdeki üniversitelerle daha yakın temasta olduğu literatürden bilinmektedir.²³ Bir diğer konu ise derginin ilk yıllarında TSK adresli makale sayısının bu yıllardaki sivil-asker ilişkilerinin doğası -bir anlamda mesafesi- bağlamında değerlendirilebileceğidir. İlk dokuz yılda üniversite mensuplarından oldukça sınırlı sayıda yayın kabul edildiği görülmektedir. 1990'lı yıllardan

23 Adem Başpınar, "Sosyolojinin Konusu Olarak Ordu ve Asker: Askerî Sosyoloji", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.24, 2012, s. 283.

İtibaren sivil-asker ilişkilerinde görülen dönüşümün, dergi özelinde de farklı kurumlarla ve kişilerle etkileşimi getirdiği düşünülmektedir.²⁴

Yayınlardaki Anahtar Kelimeler

Dergide yayımlanan yazılarda bir döneme kadar öz ve anahtar kelime yer almamıştır. Anahtar kelimesi içermeyen yazılar için çalışmanın yazarı tarafından beşer adet anahtar kelime üretilmiştir. Bu süreç yürütülürken de bütünlük olması bakımından APA Yazım Kılavuzu'nun anahtar kelime oluşturma ilkelerine müracaat edilmiştir.

Dergide yer alan yazıların anahtar kelimelerinin frekans ve yüzde değerleri çıkarılmıştır. Buna göre dergide en yüksek frekansla ve en az 10 defa yer almış anahtar kelimeler şöyle sıralanmaktadır: Osmanlı Devleti (218), Birinci Dünya Savaşı (85), Millî Mücadele (74), Mustafa Kemal Atatürk (48), İkinci Dünya Savaşı (33), Türkiye Cumhuriyeti (32), Çanakkale Muharebeleri (31), Yunanistan (29), Rusya (28), Almanya (27), İngiltere (27), Türk Kurtuluş Savaşı (27), Savaş (23), Donanma (21), Ordu (21), Balkan Savaşları (16), Ekonomi (15), Mondros Ateşkes Antlaşması (15), Türkler (14), Ermeni (12), İsyân (12), İtilaf Devletleri (12), Kafkasya (12), Balkanlar (11), Ermeni Meselesi (11), İtalya (11), Kuvâ-yi Milliye (11), Lojistik (10), TBMM (10). Buna göre derginin aslında Osmanlı coğrafyası ve son dönem Osmanlı, erken dönem Cumhuriyet tarihi çerçevesinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Sonuç

Tarih yazımının bir alt dalı olarak “askerî tarih yazımı” ile ilgili Türkçe literatür oldukça sınırlıdır. Askerî tarih yazımı ile ilgili burada değerlendirilen literatür de genellikle tek bir görüşü ya da konuyu ele almış, tarihçinin inisiyatifinde şekillenmiştir. Bu sebeple Türkçe literatürde askerî tarih yazımına dair kapsamlı kaynaklar bulabilmek oldukça zor olmuştur. Tarih yazımı içerisinde doğrudan askerî tarih yazımı ile ilgili olarak Osmanlı'dan günümüze pek çok dergi çıkarılmış, çoğu yayın hayatına devam edememiştir.

Çalışmamızı oluşturan *Askerî Tarih Bülteni*, 1976 yılında yayın hayatına başlamış; yılda 2 sayı çıkararak yayın hayatına günümüze kadar devam etmiştir. 2003 yılında ise dergi hakemli ve ulusal bir dergi haline dönüşerek aynı zamanda isim değişikliğine gidilmiş, *Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi* olarak yayımlanmaya devam etmiştir. 2017

24 Mustafa Uluçakar, “Türkiye’de Sivil-Asker İlişkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.14, S.28, 2018, s. 229.

yılında alınan karar ile derginin yılda tek sayı çıkmasına karar verilmiştir. Bu karar sonrası günümüzde de yılda bir olacak şekilde devamlılık göstermiştir. *Askeri Tarih Bülteni*'ni kapsayan çalışmamızda çeşitli içerik analizi çalışmaları uyarlanarak kullanılmıştır. 1976 ile 2020 yılları arasında dergi içerisinde yayımlanan tüm yazılar bu yöntem kullanılarak yayınların profilleri çıkarılmıştır. Bu yöntem kullanılırken derginin sayıları online şekilde erişime açık olmadığı için veri işleme/toplama formu oluşturularak her bir yayının bilgisi bu forma elle girilmiştir.

İçerik analizine uygun şekilde hazırlanan veriler, bulgular kısmında tablo ve şekil olarak verilmiştir. Buna göre dergi içerisinde 44 yıllık süreç boyunca yer alan tüm yazılar; yıllara göre yazı sayısı, yazarların cinsiyetleri, unvanları ve kurumları, yayımlanan makalelerin konu olarak askerî tarih yazımıyla ilgisi, atıf alabilen yazılar gibi başlıklar içerisinde tasnifleri yapılmıştır.

Derginin sayıları arasında standart bir yayın adedi bulunmamakta; her sayıda farklı adette yayın yer aldığı görülmektedir. Derginin 1980 Askerî Darbesi sonrası sayılarında dikkat çekici bir artış olmuştur fakat bu artışın sebebini izah edecek daha detaylı analizlere ihtiyaç vardır. Bu artışın derginin o zamana kadarki yayın kapsamında bir farklılaşma yaratmadığı da görülmüştür. Dergi, 2003 yılından itibaren düzenli bir editör ekibinin yönetiminde ve hakemli olarak yayın yaparken 15 Temmuz darbe girişiminin derginin süreçlerini aksattığı görülmüştür. Bunun sonucu olarak 2017 yılında sadece bir sayı çıkarılmaya başlanmıştır. Bu gelişme, makale ve sayfa sayılarında dalgalanmalar yaratarak düzenin sağlanmasına engel olmuştur.

Dergide yazarlık yapan kişilerin oldukça büyük bir kısmı (%87,81) erkektir. Bu durum dergide uzun süre Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin yayınlarının yer alması ile izah edilebilir.

Yazı türleri içerisinde en çok makale (%84,1) en az da ATASE Arşiv belgeleri (%0,5) yer alırken. Dergide yazıların türü belirtilmediğinden bu durum bu araştırmanın sınırlılıklarından birisini oluşturmuştur. Araştırmacıların kendi tasnifinde de yazıların hiçbirisi “araştırma makalesi”²⁵ kategorisine dâhil edilememiştir. Bu durum diğer içerik analizi çalışmalarında görülen “yöntem” analizinin kullanılmamasına neden olmuştur.

Dergide yayımlanmış tüm yazıların kapsadıkları dönemlere göre sınıflandırılması yapılmıştır. Bu kategorilendirme yapılırken de tarihin genel kabul görmüş ana bilim dalları

25 Dergi, daha yoğun şekilde “derleme ve tarama” türü makaleler yayınlamıştır. Araştırma makalesi ile derleme türü makalenin tanımı için bkz. <https://dergipark.org.tr/pub/muhendis-beyinler/page/3889>.

esas alınarak dönemler ele alınmıştır. Buna göre çalışmaların çoğunluğu Yakın Çağ'ı kapsayan yazılardan meydana gelmiştir. Yazıların her birinde iki ve/veya daha fazla çağı bir arada işleyen yazarlar olmuş, bu durumda tabloya yansıtılmıştır. Derginin 1976 yılından itibaren yayına başlaması, Yakın Çağ'a ait kaynak ve belgelerin çoğunlukta olması gibi nedenlerden dolayı ağırlıklı olarak bu çağın işlendiğın düşünülmektedir.

Dergide yayınları, makalelerin kapsadığı coğrafi bölgelere göre de tasnif edilmiştir. Buna göre Anadolu Bölgesi, %56,5 ile en yüksek oranda temsil edilmiştir. Anadolu Bölgesi'nden sonra ikinci sırada "Diğer" kısmı gelmiş fakat bu kısım herhangi bir bölgeyi kapsamayan yazı türlerini ele alması nedeniyle değerlendirmeye alınamamıştır. En az geçen coğrafi bölge ise %0,8 ile Amerika olmuştur. Anadolu Bölgesi'nin yüksek oranda temsil edilmesinin yazarların ağırlıklı olarak Türk olmasıyla izah edilebileceği düşünülmektedir.

Yayınlar konusuna göre de tasnif edilmiştir. Bu tasnif yapılırken "kişi", "kurum", "siyasi", "kültürel" ve "uluslararası ilişkiler" şeklinde beş kategori kullanılmıştır. Dergide çoğunlukla "siyasi" kategorisinde yer alan antlaşmalar, savaşlar, iç işleri, strateji gibi konuları işleyen makaleler (538 adet) bulunmaktadır. En az yayın ise (91 adet) uluslararası ilişkiler kategorisinde bulunmuştur.

Dergide yazısı yayımlananların çoğu (183 kişi) Dr. iken ikinci sırada (58 kişi) Dr. Öğr. Üyesi gelmektedir. En az yer bulanlar ise (5 kişi) Doktora/Yüksek Lisans öğrencileri olmuştur. Derginin çoğunlukla akademinin ilk basamaklarındaki yazarlardan talep gördüğü anlaşılmaktadır. Askerî unvanlarda ise 11 kişi ile albaylar öne çıkmaktadır. Sadece bir tuğamiralin yazısı yer almıştır.

Türk ve dünya askerî tarihi ile ilgili bilimsel nitelikte yazıları yayımlamayı amaçlayan derginin içeriğinin kendi amaç ve kapsamına uygunluğu da araştırılmıştır. Buna göre 774 (%92,1) yazının derginin belirlediği amaç ve kapsam ile uyumlu olduğu, 66 (%7,8) yazının ise derginin amacı ve kapsamı dışında kaldığı tespit edilmiştir. Dergide uzun süre boyunca sabit bir editör ekibinin bulunmaması, 2003 yılına kadar yayımlanan hiçbir makalenin hakem sürecinden geçmemesi, muhtemelen amaç ve kapsama uymayan yazıların da dergide yer almasına sebep olmuştur.

Dergi, uluslararası sayılabilecek bir indekste ve/veya veri tabanında yer almamaktadır. Derginin Web of Science (WoS) ve Scopus gibi atıf taraması yapmaya müsait indekslerde yer almaması nedeniyle tasnifleme yalnızca Google Scholar üzerinden yapılabilmektedir. Buna göre en fazla atıf (7 makale) 2003 yılında yayımlanan makalelerden

gelmiştir. Derginin toplam atıf sayısı ise 112'dir. Derginin bazı yıllarda hiç atıf almadığı da görülmüştür. 44 yıldır yayımlanan bir dergi için bu atıf sayıları oldukça düşüktür. Elbette bu durumu analiz ederken askerî tarih ile ilgili fazla çalışma yapılmıyor olmasının, yazılara nasıl atıf verileceğinin makalelerde belirtilmemiş olmasını dikkate almak gerekir. Bu durumlar atıf kayıplarına yol açmış olabilir. Ayrıca derginin uzun süre “hakemli dergi” kategorisinde yer almamış olması da yazılardan alıntı yapılacağına tereddüde düşülmesine yol açmış olabilir. Dergi, 2015 yılında TR DİZİN’de taranmaya başlamış ve hâlâ da taranmaya devam etmektedir. 2012-2020 yılları arasında derginin toplam 20 atıf aldığı görülmektedir.

Son olarak yazarlar, kurumları bakımında da tasnif edilmiştir. Buna göre Türk Silahlı Kuvvetleri (%12,8), en fazla yazıda adres olarak yer almıştır. Bunun önemli sebepleri arasında derginin ATASE tarafından yayımlanıyor olması gibi doğal gerekçeler yanında TSK'nın sosyal bilimler söz konusu olduğunda sivil kurumlarla veya kişilerle sınırlı bir ilişkiyi benimsemiş olması, bununla birlikte askerî tarihin akademide yeni yeni yer edinmeye başlaması gösterilebilir. Türk Silahlı Kuvvetlerini Gazi Üniversitesi ve Türk Askerî Tarih Komisyonu takip etmiştir. Dergide yurtdışı kaynaklı olan yazıların ise ülkelerin kendi askerî komisyonlarında çalışan yazarlara ait olduğu görülmüştür. İlgili tabloda yer alan “Diğer” kısmı ise derginin yayımlanan sayılarının büyük bir çoğunluğunda yazarlara ait unvan ve kurum bilgisi gibi temel bilgilerin verilmemiş olmasından kaynaklanmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri dışında üniversiteler -beklendiği üzere- kurum adresi olarak belirtilmiştir, burada da coğrafi olarak Genelkurmay’a yakın üniversiteler öne çıkmıştır.

Bu araştırma, askerî tarih yayıncılığı ile ilgili çalışma yapacak kişiler için bir örnek model ortaya koymuş ve *Askerî Tarih Araştırmaları*'na ait daha nitelikli değerlendirmelerinin yapılabilmesi için bibliyometrik analizlerini sunmuştur. Derginin online erişime açılması ve sayılarına tek bir web adresinden ulaşılabilmesi gibi imkânlar sağlanırsa tematik analizlerin yapılması kolaylaşacaktır. İçerik analizi yönteminin süreli yayınların incelenmesinde yeni yeni artmaya başlaması, genelde tarih alanında, özelde ise askerî tarih alanında yeterince literatürün bulunmaması; bu çalışmayı özgün kılmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA

1. Araştırma Eserler

- Aktar, Yücel: “Askerî Tarihin Tanımı ve Metodolojisi”, *Birinci Askerî Tarih Semineri-Bildiriler*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1983.
- Alkan, Necmettin: “Tarihin Çağlara Ayrılması Kime Göre ve Nasıl Olmalı?”, *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara, 2012, s. 173-186.
- Bacanlı, Hakan-As, Efdal: *Ceride-i Tıbbiye-i Askeriye'den Gülhane Tıp Dergisi'ne (1872-2017)*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 2018.
- Başaran, Vural: “İhsan Hün'ün Askerî Tarih Adlı Eseri ve Askerî Tarih Yazımındaki Yeri”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, S.18, 2019, s. 1501-1514.
- Başpınar, Adem: “Sosyolojinin Konusu Olarak Ordu ve Asker: Askerî Sosyoloji”, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.24 2012, s. 279-314.
- Başpınar, Adem: *Askeri Sosyoloji: Tarih ve Kaynaklar*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Blumer, Markie L. C.-Green, Mary S.-Knowles Sarah J.-Williams, April: “Shedding Light on Thirteen Years of Darkness: Content Analysis of Articles Pertaining to Transgender Issues in Marriage/Couple and Family Therapy Journals”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C.38, 2012, s. 244-256.
- Buboltz, Walter C. Jr.-Miller, Matthew-Williams, David J.: “Content Analysis of Research in the Journal of Counseling Psychology (1973-1998)”, *Journal of Counseling Psychology*, C.46, S.4, 1999, s. 496-503.
- Clark, Wanda M.-Serovich, Julianne M.: “Twenty Years and Still in the Dark? Content Analysis of Articles Pertaining to Gay, Lesbian, and Bisexual Issues in Marriage and Family Therapy”, *Journal of Marital and Family Therapy*, C.23, S.3, 1997, s. 239-253.
- Erendil, Muzaffer: *Askerî Tarih ve Türklerde Askerî Tarih Çalışmaları*, Ankara, Genelkurmay Basımevi, 1990.
- Hartwell, Erica E.-Serovich Julianne M.-Grafsky, Erika L.-Kerr, Zachary Y.: “Coming Out of the Dark: Content Analysis of Articles Pertaining to Gay, Lesbian, and Bisexual Issues in Couple and Family Therapy Journals”, *Journal of Marriage and Family Therapy*, C.38, 2012, s. 227-243.
- Howard, Michael: “The Use and Abuse of Military History”, *The US Army War College Quarterly: Parameters*, C.11, 1981, s. 9-14.
- Jogaratham, Giri-McCleary Ken W.-Mena Miguela M.-Jung-Eun Yoo, Joanne: “An Analysis of Hospitality and Tourism Research: Institution Contributions”, *Journal of Hospitality&Tourism Research*, C.29, S.3, 2005, s. 356-371.

- Jogaratnam, Giri-Chon Kaye-McCleary Ken W.-Mena Miguela M.-Jung-Eun Yoo, Joanne: “An Analysis of Institutional Contributors to Three Major Academic Tourism Journals: 1992-2001”, *Tourism Management*, C.26, S.5, 2005, s. 641-648.
- Kavalcı, Betül: *Savaşta Propaganda: Harp Mecmuası Örneği*, İstanbul, Milli Savunma Üniversitesi, ATASAREN, 2021.
- McCleary, Ken W.-Weaver, Pamela A.-Farrar, Angela: “Academic Contribution to Four Major Hospitality Journals Revisited”, *Hospitality and Tourism Research Educator*, C.2, S.3 1990, s. 30-32.
- McCleary, Ken W.-Weaver, Pamela A.: “Academic Contributors: An Analysis of Academic Contributors to Four Major Hospitality Journals”, *Ohio Hospitality Journal*, 1989, s. 6-11.
- Özcan, Ahmet: “Askerî Tarih, Tarihsel Gelişimi, Yazarlar ve Okurları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Türk Savaş Çalışması Dergisi*, C.1, S.1, 2020, s. 3-23.
- Rutherford, Denney G.-Samenfink, William: “Most Frequent Contributors to the Hospitality Literature: A Ten-Year Update”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, C.14, S.3, 1992, s. 5-15.
- Schmidgall, Raymond S.-Woods, Robert H.: “Rating the Influence Scholars Have on Their Field: A Citation Analysis of Hospitality Management Education 1989-1996”, *Journal of Hospitality and Tourism Education*, C.4, S.9, 1997, s. 74-79.
- Sheldon, Pauline J.: “Journal Usage in Tourism: Perceptions of Publishing Faculty”, *Journal of Tourism Studies*, S.1, 1990, s. 42-48.
- Tunalı, Ayten Can: “Ceride-i Askerî'nin Tarih Araştırmalarındaki Yeri”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.24, S.17, 2005, s. 1-17.
- Uluçakar, Mustafa: “Türkiye’de Sivil-Asker İlişkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C.14, S.28, 2018, s. 187-227.
- Ünal, Levent: “Türk Harp Tarihi Yazıcılığına ve Askerî Tarih-Harp Tarihi Konularına İlişkin Değerlendirme”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 2018, S.40, 2018, s. 64-80.
- Varlık, Ali Bilgin: “Askerî Tarih Felsefesinin Temel Sorunları”, *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi*, S.4, 2013, s. 143-170.
- Weber, Robert: *Basic Content Analysis*, Newbury Park, CA, Sage Publications, 1990.
- Wu, Rongbin: *Feedback In Distance Education: A Content Analysis Of Distance Education: An International Journal, 1980-2013*, Virginia Polytechnic Institute and State University Curriculum and Instruction, Virginia, 2014.

Yıldız, Gültekin: “Bütüncül, Karşılaştırmalı ve Felsefi Bir Askerî Tarihe Doğru: Türkiye’de Askerî Tarih Araştırması ve Öğretiminin Geleceği Üzerine”, *Osmanlı Askerî Tarihini Araştırmak: Yeni Kaynaklar Yeni İmkânlar*, ed. Cevat Akşin, Gültekin Yıldız, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2012.

Zrenchik, Kyle-Craft, Shonda M: “The state of GLBT family research: An opportunity to critically reflect”, *Journal of GLBT Family Studies*, S.12, 2015, s. 138–159.

